

Somalia – familjerätt och vårdnad

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör rapporten inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Lifosrapport: Somalia – familjerätt och vårdnad

2018-07-16, version 1.1

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2018

Omslagsbild: Wikimedia Commons

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

1. Inledning	4
2. Bakgrund	4
3. Allmänt om rättsväsendet i Somalia	5
4. Familjerätt i Somalia och klansystemet	5
5. Äktenskapslagstiftning	6
6. Vårdnadslagstiftning inom civilrätten	7
7. Vårdnad inom <i>xeer</i> och sharia	7
7.1. Korsasho	9
8. Barn födda utom äktenskapet	9
9. Registrering av födslar och utfärdande av födelsebevis	10
Källförteckning	11

1. Inledning

Denna rapport om vårdnad av barn i Somalia har tagits fram efter förfrågan från Migrationsverkets Medborgarskapsenhet. Enheten har uttryckt ett behov av information om vårdnadsregler i ett antal frekvent förekommande ursprungsländer, varav Somalia utgör ett.

Rapporten syftar primärt till att redogöra för vad som generellt sett gäller rättsligt avseende vårdnadsfrågor i Somalia. Den gör dock inte anspråk på att vara uttömmande avseende samtliga rättsregler och rättsprinciper som kan vara tillämpliga i olika speciellsituationer eller undantagsfall gällande vårdnad.

Denna rapport publicerades första gången i juni 2018 (version 1.0). Uppdateringen (version 1.1) rör endast korrigeringar av mindre språkfel i ursprungsversionen.

2. Bakgrund

Det somaliska nationella rättsväsendet bröt samman 1991 och på lokal nivå är det nu en kombination av sedvanerätt (*xeer*), traditionell islamisk rätt (sharia) och lagstiftning från Siad Barres tid (1969 - 1991) som tillämpas. Landguiden uppger att enligt den nuvarande provisoriska författningen¹ så får inga lagar som inte är enligt sharia antas.²

Somaliland utropade sig självständigt 1991 och fungerar i praktiken som en självständig stat men har inte erkänts officiellt av några andra länder. 1998 utropade tre regioner under namnet Puntland självstyre inom Somalia.³ Den federala republiken Somalia är uppdelad i sex regionala stater i södra och centrala Somalia. Knappast någon av dem utövar någon egentlig makt över sitt område, förbättringar vad gäller säkerhet och administration har skett men det går långsamt.⁴ Vissa områden i södra och centrala Somalia kontrolleras av al-Shabaab som tillämpar en hård tolkning av sharialagarna.⁵

Islamisk rätt reglerar primärt familje- och personfrågor såsom äktenskap, skilsmässa och arv. Sharia-domstolarna och dess utlåtanden är dock påverkade av klanpolitik. Även Somaliland och Puntland utövar en blandning av *xeer*, sharia och författningenslag.⁶

¹ Se *Article 2*, The Federal Republic of Somalia, *Provisional Constitution*, 2012, <http://www.refworld.org/pdfid/51b6d0c94.pdf>

² Utrikespolitiska institutet, Landguiden, 2018, betaltjänst

³ ibid

⁴ European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information Report. Somalia Security Situation*, december 2017, s. 18, <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017lr.pdf>

⁵ Utrikespolitiska institutet, Landguiden, 2018, betaltjänst

⁶ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2016 Somalia Country Report*, 2016, s. 9, 13f., https://www.bti-project.org/fileadmin/files/BTI/Downloads/Reports/2016/pdf/BTI_2016_Somalia.pdf

3. Allmänt om rättsväsendet i Somalia

Lifos konstaterar i sin rapport *Somalia: kvinnors position i klansystemet* att en rättsosäkerhet råder i landet och att det är en konsekvens av att klanskydd, *xeer*, stat och al-Shabaab samverkar. Val av juridisk tillämpning beror på inom vilket geografiskt område man befinner sig samt vilken klan man tillhör.⁷ I en rapport utgiven av World Bank och United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM) konstateras att även om den provisoriska konstitutionen uttrycker att lagen måste vara i enlighet med sharias principer, har man inte beslutat hur detta ska gå till i praktiken i skärningspunkten mellan civilrättslig lagstiftning och sharia. Det formella rättsväsendet uppfattas som dyrt, onåbart och lätt att manipulera och somalier förlitar sig därför på *xeer* för att lösa konflikter. Klanäldsten ses som nyckelauktoritet vad gäller all typ av konflikthantering, särskilt på landsbygden. Men det gäller även i urbana områden trots att det finns en möjlighet att välja ett formellt rättssystem.⁸

Sedvanerätten *xeer* är komplexa normer och regler som används för att lösa konflikter inom och mellan klaner. *Xeer* fanns innan kolonialismen och även innan islams ankomst till Somalia. Historiskt sett hade *xeer* större inflytande på landsbygden än i städerna men i och med statens kollaps 1991, ökad inflyttning till städer och på senare år i och med inbördeskriget har *xeer* ökat i betydelse även i städerna.⁹ Sedvanerätten har aldrig blivit helt nedskrivet, det är en muntlig lag som berättats och förts vidare mellan generationer.¹⁰

4. Familjerätt i Somalia och klansystemet

Även om Somalias nationella rättsväsen gradvist har återbyggts genom åren uppger Landinfo att trots detta gäller familjelagen från 1975 alltjämt idag. De flesta somalier förhåller sig dock till både sharia och den traditionella sedvanerätten *xeer* i familjeangelägenheter.¹¹ Minority Rights Group skriver att även om ovan nämnda familjelag skulle se till att bägge könen fick lika

⁷ Lifos, *Lifosrapport: Somalia: Kvinnors position i klansystemet*, v. 1.0, 2018-04-27, s. 20,

<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=41295>

⁸ World Bank & United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *Federal Republic of Somalia Somalia Security and Justice Sector PER*, januari 2017, <http://documents.worldbank.org/curated/en/644671486531571103/pdf/Somalia-SJPER-01302017-Final-Version.pdf>

⁹ Rift Valley Institute, *Land matters*, 2017, s. 63f.,

<http://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwiin oq9-6fbAhVCxKYKHZ47BRgQFggzMAE&url=http%3A%2F%2Friftvalley.net%2Fdownload%2Ffile%2Ffid%2F4531&usq=AOvVawIt1GyCoB0YcvEzabv1Nw7u>

¹⁰ Inter-Agency, *Land, Property, and Housing in Somalia*, juli 2008, s. 158,

<http://www.refworld.org/docid/496dfb82.html>

¹¹ Landinfo, *Somalia: Ekteskap og skilsmisse*, 2014-04-23, s. 6,

https://landinfo.no/asset/2859/1/2859_1.pdf

rättigheter vad gäller äktenskap, skilsmässa och arv så blev dessa bestämmelser i praktiken inte effektivt implementerade.¹²

Klansystemet i Somalia är centralt för tillämpningen av sedvanerätten *xeer*. För vidare fördjupning om klansystemet hänvisas till annan rapportering, exempelvis Landinfo, [Temanotat Somalia: Klan og identitet](#), 2015-10-01; Landinfo, [Somalia: Lavstatusgrupper](#), 2016-12-12; och Oxfam Novib, [The predicament of the "Oday" – The role of traditional structures in security, rights, law and development in Somalia](#), 2006-11-01. Lifos noterar mot bakgrund av den informationen dock sammanfattningsvis att klansystemet genomsyrar hela det somaliska samhället och att klanen är en bärande del av den somaliska individens identitet. Klansystemet är sedvanerätten *xeers* ram som den förhåller sig till och verkar inom.

Kvinnor har inget mandat att fatta beslut inom *xeer*. Hon representeras alltid av en man och beslut som rör henne fattas av mannen inom *xeer*. Normalt sett är det kvinnans far som beslutar för flickor och ogifta vuxna kvinnor, medan maken oftast beslutar i frågor som rör hans fru. I de fall det inte finns någon far eller make kan en farbror eller en annan äldre manlig släkting gå in som företrädare.¹³

5. Äktenskapslagstiftning

Efter 1991 har det inte funnits någon central utnämning och registreringsordning av vigselförrättare och någon registrering av äktenskap har inte förekommit. Olika sharia-domstolar har dock utfärdat vigselattester i Mogadishu och andra städer efter 1991. Vigselattester i Somaliland utfärdas vid regionala domstolar, primärt är det personer som bor i aktuella städer som vänder sig dit. Folk på landsbygden gifter sig där de bor under ledning av en lokal vigselförrättare. Somaliland har etablerat ett eget rättssystem där familjerätsfrågor handhas framförallt av religiösa domstolar s.k. *qaadi*-domstolar.¹⁴ Det har aldrig varit möjligt att gifta sig borgerligt i Somalia.¹⁵

Somali Women Development Center uppger i en Landinfo-rapport att det förekommer tre typer av äktenskap i Somalia: äktenskap där paret ber om faderns tillåtelse, hemliga äktenskap och arrangerade äktenskap.¹⁶ Äktenskapskontraktet (*nikaah*) är juridiskt bindande och är baserat på sharia. Månggifte är förhållandevis vanligt i Somalia. Enligt Koranen och

¹² Minority Rights Group International, *Looma Ooyaan – No One Cries for Them: The Predicament Facing Somalia's Minority Women*, 2015-01-30, s. 14, <http://www.refworld.org/docid/556ea6db4.html>

¹³ Lifos, *Lifosrapport: Somalia: Kvinnors position i klansystemet*, v. 1.0, 2018-04-27, s. 16, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=41295>

¹⁴ Landinfo, *Somalia: Ekteskap og skilsmisse*, 2014-04-23, s. 14f., https://landinfo.no/asset/2859/1/2859_1.pdf

¹⁵ *ibid*, s. 6

¹⁶ *Ibid*, s. 6

somalisk tradition kan en man ha upp till fyra fruar.¹⁷ Vad gäller tvångsäktenskap ska, enligt den nuvarande somaliska interimistiska konstitutionen, ett äktenskap ingås i samförstånd mellan båda parter för att det ska anses legitimt. Enligt US Department of States vetenskap förekommer inga ansträngningar från regeringen eller regionala myndigheter för att förhindra tvångsäktenskap.¹⁸ Landinfo skriver att tvångsäktenskap förekommer men att dess omfattning är omöjlig att uppskatta. En kvinna som vägrar gifta sig med den man familjen utsett riskerar att bli utstött av sin familj.¹⁹

Det är relativt vanligt med skilsmässa i Somalia, det är varken socialt oacceptabelt eller stigmatiserat för kvinnan. Det är dock svårare för kvinnan att få ut en skilsmässa än för en man. Antingen måste hon övertala mannen att ta ut skilsmässa eller så får hon bete sig på ett sådant sätt att mannen väljer att ta ut skilsmässa. Kvinnan flyttar vanligtvis tillbaka till sina föräldrar efter en skilsmässa. Är hon gravid vid tillfället för skilsmässan inträder en s.k *idda*-period fram till födseln. Syftet med denna period är att försöka få klarhet i om pappan till barnet är ex-maken.²⁰

6. Vårdnadslagstiftning inom civilrätten

Food and Agriculture Organization (FAO) redogör för vad som står om omvårdnad i familjelagen från 1975 (*Family Code of 1975*). Kvinnan har rätt till omvårdnad av pojkar upp till tio år gamla och flickor upp till 15 års ålder. Domstolen kan förlänga tiden fram till 18 år om personen inte bedöms kunna ta hand om sig själv. Vidare framgår att om mamman gifter om sig och mannen inte har möjlighet att ta hand om barnen, eller om hon är änka och gifter om sig, så kan hon behålla omvårdnaden. Både mannen och kvinnan är skyldiga att ta hand om sina barn. Båda föräldrarna är skyldiga att försörja barnen. Försörjningsskyldigheten upphör för söner när de blir myndiga och för döttrar när de gifter sig eller uppnår ekonomiskt oberoende.²¹ Lifos noterar att den civilrättsliga familjelagen tar upp omvårdnad om barn men det är oklart om även den juridiska vårdnaden avses. Lifos har inte hittat familjelagen i sin helhet och inte heller vad som står om det legala vårdnadsansvaret i lagen.

7. Vårdnad inom *xeer* och sharia

Vid skilsmässa får mamman enligt *xeer* vanligtvis omvårdnaden om barnet är under sju år. Pappan har emellertid föräldraansvaret och myndighetsansvaret för barnet oavsett var eller med vem barnen bor. Pojkar

¹⁷ Ibid, s. 11, 13

¹⁸ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2017 - Somalia*, 2018-04-20, s. 35, <https://www.state.gov/documents/organization/277289.pdf>

¹⁹ Landinfo, *Somalia: Ekteskap og skilsmisse*, 2014-04-23, s. 8f., https://landinfo.no/asset/2859/1/2859_1.pdf

²⁰ ibid, s. 16

²¹ Food and Agriculture Organization (FAO), *Gender and Land Rights Database*, odaterad, http://www.fao.org/gender-landrights-database/country-profiles/countries-list/national-legal-framework/en/?country_iso3=SOM

över sju år bor oftast med sin pappa eller någon ur hans familj medan flickor oftast bor hos sin mamma fram till puberteten. Om mamman dör tar pappan över allt ansvar, men om pappan dör övergår ansvaret till hans familj. Dör båda föräldrarna får deras familjer komma överens om vem som ska ha föräldransvaret.²²

Migrationsverket inhämtade 2009, genom en utredningsresa till Hargeisa och Nairobi, information om äktenskap och vårdnad i Somalia. Rapporten är baserad på intervjuer med internationella och lokala organisationer. Vem barnet ska bo hos efter en skilsmässa beror på om man tillämpar sharia eller *xeer*. Enligt sharia, så som tolkad i Somalia, ska barn upp till sju års ålder oavsett kön tas om hand av mamman och därefter ska de tas om hand av pappan. Enligt *xeer* tas flickor omhand av sin mamma och pojkar av sin pappa. Man kan även dela på syskonskaran och då har mamman rätt att välja först. En källa uppgav att om mamman inte vill ta hand om barnen och pappan har gift om sig med en kvinna som inte heller vill ha barnen, kan de istället överlämnas till pappans syster. Barn tas omhand tills de fyllt 15 år. Barnet tillhör pappans familj och klan och detta gäller hela livet. På landsbygden tar pappans familj hand om barnet om pappan dör men i städerna kan även mammans sida ta hand om dem. Om pappan är okänd skyddas barnet av mammans klan såvida de inte förskjutit henne.²³

I en rapport från Danish Immigration Service daterad 2004 finns följande information om omvårdnad av barn. En person vid UNICEF uppger att vid skilsmässa tas pojkar under sju år och flickor upp till ålder för puberteten i regel omhand av mamman. Pappan är dock fortfarande legal vårdnadshavare. Därefter tas de omhand av någon som utses av pappan och om denne inte lever av någon inom hans familj eller klan. En anställd vid UNIFEM uppger att enligt Koranen, såsom tillämpad i Somalia, bor barn under sju år hos sin mamma efter en skilsmässa. Då barnen fyllt sju år återvänder de till sin pappa eller dennes familj. Det händer att flickor bor kvar hos sin mamma i de fall pappan tillåter det. Dr Hassan Isak berättar att vid skilsmässa har mamman omvårdnad av barnen. Om en förälder dör går omvårdnaden till den efterlevande föräldern. Dör båda föräldrarna kommer mammans och pappans släkt överens om hos vem barnet ska bo. Är föräldrarna inte gifta är det barnets mormor som tar hand om barnet.²⁴

Lifos noterar att tillämpningen av sedvanerätten *xeer* är utbredd och accepterad i det somaliska samhället. Enligt *xeer* tillhör barnet sin fars klan

²² Landinfo, *Somalia: Ekteskap og skilsmisse*, 2014-04-23, s. 16f., https://landinfo.no/asset/2859/1/2859_1.pdf

²³ Migrationsverket, Somalia. *Äktenskap samt vårdnad av barn. Rapport från utredningsresa 27 februari - 12 mars 2009*, 2009-06-17, s. 29f., <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=20971>

²⁴ Danish Immigration Service, *Human Rights and Security in Central and Southern Somalia: Joint Danish, Finnish, Norwegian and British Fact-Finding Mission to Nairobi, Kenya 7- 21 January 2004*, mars 2004, s. 54f., <http://www.refworld.org/docid/405b2d804.html>

och familj vilket bland annat innebär att även om omvårdnaden av barnen kan lösas på olika sätt så har fadern den legala vårdnaden om barnet.

7.1. Korsasho

Företeelsen *korsasho* innebär att någon tar hand om ett barn trots att det inte är ens biologiska barn. Detta sker oftast vid en muntlig uppgörelse och gäller både barn som är föräldralösa men även barn vars föräldrar lever. Det är ändå barnets biologiska föräldrar som har den slutgiltiga beslutsrätten över uppfostran av barnet och barnet behåller sin biologiska fars namn. Är barnet ett hittebarn utan kända föräldrar och släktingar får dock *korsasho*-föräldrarna all beslutanderätt och barnet får även sitt namn från dem.²⁵

Lifos noterar att adoption i den meningen att blodsbanden bryts och barnet juridiskt tillhör sin nya adoptionsfamilj, inte tillämpas i det somaliska samhället.

8. Barn födda utom äktenskapet

Lifosrapporten *Women in Somalia - Pregnancies and Children out of Wedlock* beskriver situationen för barn födda utom äktenskapet. En utomäktenskaplig graviditet innebär en utsatthet och sårbarhet för både kvinnan och det utomäktenskapliga barnet och kvinnan riskerar att bli förskjuten av sin klan. Även om kvinnans familj väljer att stödja kvinnan så innebär det inte ett riktigt klanskydd om hon är ignorerad av klanäldste på mammans sida. Det förekommer uppgifter om att familjen och klanen kan lösa situationen och upprätthålla familjens heder genom att den ogifta kvinnan gifter sig med en man som inte är biologisk pappa till barnet.²⁶ Lifos konstaterar i rapporten att trots uppgifter om att det händer att en kvinna kan flytta och uppge en påhittad far till barnet så är det svårt att uppskatta hur vanligt förekommande detta är. Det är något som är mycket stigmatiserande att tala om och av samma anledning är det svårt att uppskatta hur pass vanligt det är att få barn utom äktenskapet.²⁷

I en annan rapport av Migrationsverket, baserad på information inhämtad från en utredningsresa 2012, konstateras att det förekommer olika uppgifter vad gäller huruvida kvinnor som får barn utom äktenskapet blir accepterade av sin klan eller inte. Samstämmighet råder dock om att det anses stigmatiserande för både kvinnan och barnet.²⁸

²⁵ Migrationsverket, Somalia. *Äktenskap samt vårdnad av barn. Rapport från utredningsresa 27 februari - 12 mars 2009*, 2009-06-17, s. 9, 30ff., <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=20971>

²⁶ Migrationsverket, Lifos. Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet, *Women in Somalia - Pregnancies and Children out of Wedlock*, 2017-06-01, s. 13f., <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=39585>

²⁷ *ibid*, s. 18

²⁸ Migrationsverket, *Kvinnor och barn i Somalia. Rapport från utredningsresa till Nairobi, Kenya och Mogadishu, Hargeisa och Boosaaso i Somalia i juni 2012*, 2013, s. 18f., <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=30432>

Lifos noterar att oavsett vem som är biologisk far till barnet är det moderns make som anses vara fadern. Barn som inte har en far som erkänt faderskapet blir klanlösa. Mot bakgrund av att kvinnan inte tillåts föra sin egen talan inom *xeer* är det för Lifos oklart vem som har legal vårdnad om barn födda utom äktenskapet enligt *xeer*. Enligt den information som Lifos har om familjelagen 1975 torde det vara modern eftersom den stipulerar att båda föräldrarna har ansvar för barnet.

9. Registrering av födselar och utfärdande av födelsebevis

Landinfo uppger att det inte finns nationella eller lokala register över befolkningen i Somalia.²⁹ Det finns inte något födelseregister och US Department of State hänvisar till statistik från Unicef från åren 2010 - 2015 där det framgår att bara tre procent av alla födselar registreras. Myndigheter i södra och centrala Somalia samt Puntland registrerar inte födselar. I Somaliland förekommer det men de flesta är oregistrerade.³⁰ En rapport från Unicef 2016 uppger att det inte finns någon fungerande policy eller ram för registrering av födselar. En del lokala administrationer och sjukhus utfärdar födelsebevis men det är inte kopplat till något nationellt register.³¹ Bild på och information om födelsebevis som utfärdas i Somalia finns i rapporten *The Somali passport and other identity documents* utgiven av norska Nasjonalt ID-senter. Uppgifter om namn på barnets mamma och pappa anges i födelsebeviset.³²

²⁹ Landinfo, *Somalia: Ekteskap og skilsmisse*, 2014-04-23, s. 14, https://landinfo.no/asset/2859/1/2859_1.pdf

³⁰ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2017 - Somalia*, s. 16, 34, 2018-04-20, <https://www.state.gov/documents/organization/277289.pdf>

³¹ UNICEF, *Situation Analysis of Children in Somalia 2016*, 2016, s. 76, https://www.unicef.org/somalia/SOM_resources_situationalalysis.pdf

³² Nasjonalt ID-senter, *The Somali passport and other identity documents*, 2018-02-01, s. 16ff., Åtkomstbegränsning: upphovsrätt, <https://lifosintern.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40916>

Källförteckning

(Samtliga källor hämtade 2018-06-08)

Elektroniska källor

Bertelsmann Stiftung, *BTI 2016 Somalia Country Report*, 2016,
https://www.bti-project.org/fileadmin/files/BTI/Downloads/Reports/2016/pdf/BTI_2016_Somalia.pdf

Danish Immigration Service, *Human Rights and Security in Central and Southern Somalia: Joint Danish, Finnish, Norwegian and British Fact-Finding Mission to Nairobi, Kenya 7- 21 January 2004*, mars 2004,
<http://www.refworld.org/docid/405b2d804.html>

European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information Report. Somalia Security Situation*, december 2017,
<https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017lr.pdf>

The Federal Republic of Somalia, *Provisional Constitution*, 2012,
<http://www.refworld.org/pdfid/51b6d0c94.pdf>

Food and Agriculture Organization (FAO), *Gender and Land Rights Database*, odaterad, http://www.fao.org/gender-landrights-database/country-profiles/countries-list/national-legal-framework/en/?country_iso3=SOM

Inter-Agency, *Land, Property, and Housing in Somalia*, juli 2008, <http://www.refworld.org/docid/496df82.html>

Landinfo, *Somalia: Ekteskap og skilsmisse*, 2014-04-23,
https://landinfo.no/asset/2859/1/2859_1.pdf

Lifos, *Lifosrapport: Somalia: Kvinnors position i klansystemet, v. 1.0*, 2018-04-27,
<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=41295>

Migrationsverket, Lifos. Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet, *Women in Somalia - Pregnancies and Children out of Wedlock*, 2017-06-01,
<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=39585>

Migrationsverket, *Kvinnor och barn i Somalia. Rapport från utredningsresa till Nairobi, Kenya och Mogadishu, Hargeisa och Boosaaso i Somalia i juni 2012*, 2013,
<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=30432>

Migrationsverket, Somalia. *Äktenskap samt vårdnad av barn. Rapport från utredningsresa 27 februari - 12 mars 2009*, 2009-06-17,
<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=20971>

Minority Rights Group International, *Looma Ooyaan – No One Cries for Them: The Predicament Facing Somalia's Minority Women*, 2015-01-30, <http://www.refworld.org/docid/556ea6db4.html>

Nasjonalt ID-senter, *The Somali passport and other identity documents*, 2018-02-01, Åtkomstbegränsning: upphovsrätt,
<https://lifosintern.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40916>

Rift Valley Institute, *Land matters*, 2017,
<http://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwiinoq9-6fbAhVCxKYKHZ47BRgQFggzMAE&url=http%3A%2F%2Friftvalley.net%2Fdownload%2Ffile%2Ffid%2F4531&usg=AOvVaw1t1GyCoB0YcvEzabv1Nw7u>

UNICEF, *Situation Analysis of Children in Somalia 2016*, 2016,
https://www.unicef.org/somalia/SOM_resources_situationalaysis.pdf

US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2017 - Somalia*, 2018-04-20,
<https://www.state.gov/documents/organization/277289.pdf>

Utrikespolitiska institutet, *Landguiden*, 2018, betaltjänst

World Bank & United Nations Assistance Mission in Somalia (UMSOM) *Federal Republic of Somalia Somalia Security and Justice Sector PER*, januari 2017,
<http://documents.worldbank.org/curated/en/644671486531571103/pdf/Somalia-SJPER-01302017-Final-Version.pdf>

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se